

**RAPORT
Z MONITORINGU WDRAŻANIA
W ROKU 2018**

*Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2018-2022*

Olsztyn, 2019 r.

Spis treści

Spis treści	2
Wstęp	4
II. Realizacja działań w ramach poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty	6
<i>Cel szczegółowy 1. Wzmocnienie w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze .....</i>	7
<i>Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci, rodzin biologicznych i zastępczych w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej ...</i>	17
<i>Cel szczegółowy 3. Promowanie idei adopcji oraz zapewnienie wychowywania w rodzynie adopcyjnej dzieciom zakwalifikowanym do przysposobienia.....</i>	29
<i>Cel szczegółowy 4. Zwiększenie zaangażowania samorządów gmin i powiatów we wdrażanie form wspierania rodziny.....</i>	35
<i>Cel szczegółowy 5. Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę naturalną i zastępczą .....</i>	45
III. Zakończenie	57
IV. Wnioski i rekomendacje	58

Wykaz skrótów

OPS	Ośrodek pomocy społecznej
PCPR	Powiatowe centrum pomocy rodzinie
Program	Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
ŚDS	Środowiskowy dom samopomocy
Ustawa	Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
W-MOA	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie

Wstęp

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizuje szereg zadań w tym zakresie. Jednym z nich jest m.in. opracowanie programu dotyczącego wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz promowanie nowych rozwiązań w tym obszarze.

Wyrazem tej polityki było m.in. przyjęcie Uchwałą nr XXXIII/723/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2017 r. *Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022*. Program jest realizowany przy współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami i placówkami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny. W ramach realizacji ww. programu podjęto szereg działań i inicjatyw mających na celu szeroko rozumiane pojęcie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022 jest kontynuacją założeń Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017.

Program monitorowany będzie corocznie poprzez analizę dostępnych sprawozdań i raportów na poziomie wojewódzkim, w tym również na podstawie materiałów ROPS, m. in. oceny zasobów pomocy społecznej i badań ankietowych jednostek pomocy społecznej województwa. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdza raport z monitoringu wdrażania Programu.

Analiza w ramach monitoringu będzie prowadzona szczególnie pod kątem zapewnienia adekwatnego do potrzeb lokalnych wsparcia rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej. Działania wynikające z *Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022* mają na celu przede wszystkim tworzenie warunków do możliwie pełnego rozwoju rodziny i prawidłowego jej funkcjonowania oraz rozwoju form pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim.

Do monitoringu wdrażania *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2022* powołano Zespół Monitorujący, którego zadaniem jest ocena efektywności realizacji *Programu*, wydawanie opinii oraz

formułowanie własnych propozycji kierowanych do podmiotów współpracujących przy wdrażaniu *Programu*.

Raport z monitoringu wdrażania w 2018 r. omawianego *Programu* przygotowano na podstawie:

- ✓ materiałów własnych ROPS,
- ✓ badania ankietowego na potrzeby Monitoringu wdrażania w 2018 roku *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2022*,
- ✓ badań ROPS,
- ✓ informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin współpracujących przy jego realizacji oraz wymienionych poniżej podmiotów:
  - Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
  - Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
  - Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie z filiami w Elblągu i Ełku.

Zwrot ankiet w ramach badania przeprowadzonego na potrzeby monitoringu wdrażania w 2018 roku *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2018-2022* uzyskano na poziomie 116, tj: OPS - 98 odpowiedzi/ 116 jednostek, PCPR-18 odpowiedzi/ 21 jednostek.

Zadania określone w *Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022* realizowane były zgodnie z przyjętym harmonogramem. Podejmowanie skutecznych działań w ramach *Programu* było możliwe dzięki pomocy i wsparciu finansowemu ze strony budżetu państwa, środków samorządu województwa oraz instytucji zaangażowanych w jego wdrażanie. Wiele ciekawych inicjatyw wspierających rodziny zrealizowano dzięki środkom unijnym pochodzącym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

II. Realizacja działań w ramach poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Stworzenie warunków do możliwie pełnego rozwoju rodziny i prawidłowego jej funkcjonowania oraz rozwoju form pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim

Cel szczegółowy 1

***Wzmocnienie w prawidłowym
funkcjonowaniu rodzin
przeżywających problemy
opiekuńczo-wychowawcze***

Cel szczegółowy 1

Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła do systemu pomocy społecznej funkcję asystenta rodziny, jako usługę społeczną kierowaną do rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jest to osoba towarzysząca rodzinie w rozwiązywaniu codziennych problemów, zwłaszcza związanych z umiejętnościami samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Systemu wsparcia potrzebują również rodziny zastępcze. Najczęściej występujące problemy opiekuńczo-wychowawcze, z którymi spotykają się rodziny zastępcze w swojej codziennej pracy stanowią: trudności w nauce, nadpobudliwość, agresja, lęki i niepokoje, wycofanie, problemy w relacjach rówieśniczych¹. Problemy te wyznaczają obszar pracy w szczególności koordynatorom pieczy zastępczej, ponieważ jest to grupa pracowników służb społecznych, z którymi rodziny zastępcze kontaktują się najczęściej. Dodatkowo rodziny zastępcze zgłaszają potrzebę zintensyfikowania kontaktów z psychologami i pedagogami².

Podjęcie pracy z rodziną mającą trudności opiekuńczo-wychowawcze przez asystenta rodziny i wczesna interwencja specjalistów wszystkich instytucji może przyczynić się do poprawy funkcjonowania rodzin i tym samym oddalenia ryzyka umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Dlatego też kluczowe jest posiadanie przez gminy odpowiedniego zaplecza specjalistycznej kadry pracującej z rodziną.

Działania:

1. Wdrażanie Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021

Samorząd województwa warmińsko-mazurskiego realizuje zadania dotyczące wspierania rodziny w prawidłowym rozwoju oraz współdziała w zapewnieniu właściwej pomocy, w tym instytucjonalnej, w sytuacjach kryzysowych.

Realizacja polityki prorodzinnej przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego, obejmuje działania zmierzające do poprawy sytuacji rodzin w województwie oraz zapewnienia pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej.

¹ *Rodzinne formy pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim – analiza wieloaspektowa.* Raport opracowany na zlecenie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Toruń 2013, s. 90-91,

² Tamże, s. 91

Celem głównym polityki prorodzinnej na Warmii i Mazurach jest „Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”.

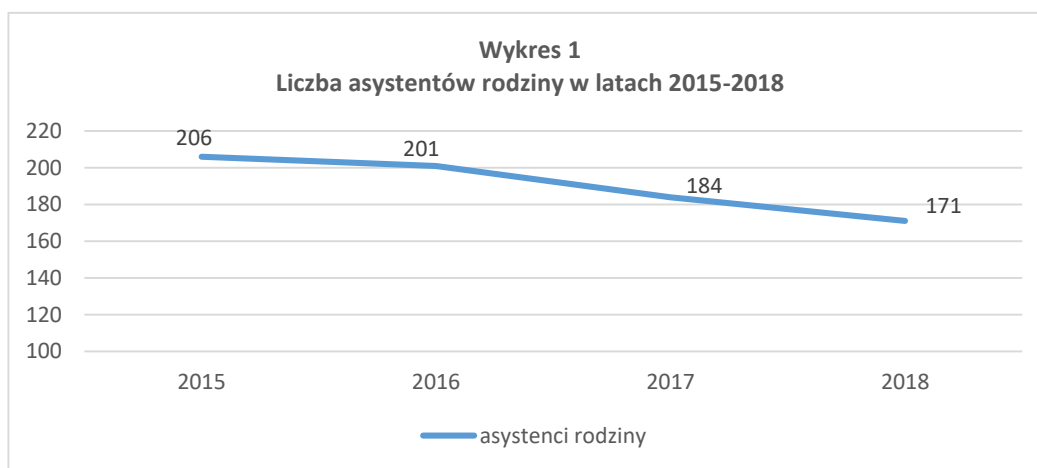
W ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie polityki prorodzinnej, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w dniu 27 grudnia 2016 r. Uchwałą Nr 69/1154/16/V przyjął *Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021*. Zgodnie z zapisami ww. Programu, jego monitoring odbywa się co dwa lata.

Informacje na temat wdrażania Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021 znajdują się na stronie internetowej <https://warmia.mazury.pl/polityka-spooleczna/dzialania-na-rzecz-rodziny/polityka-prorodzinna>.

2. Promowanie roli i funkcji asystenta rodziny

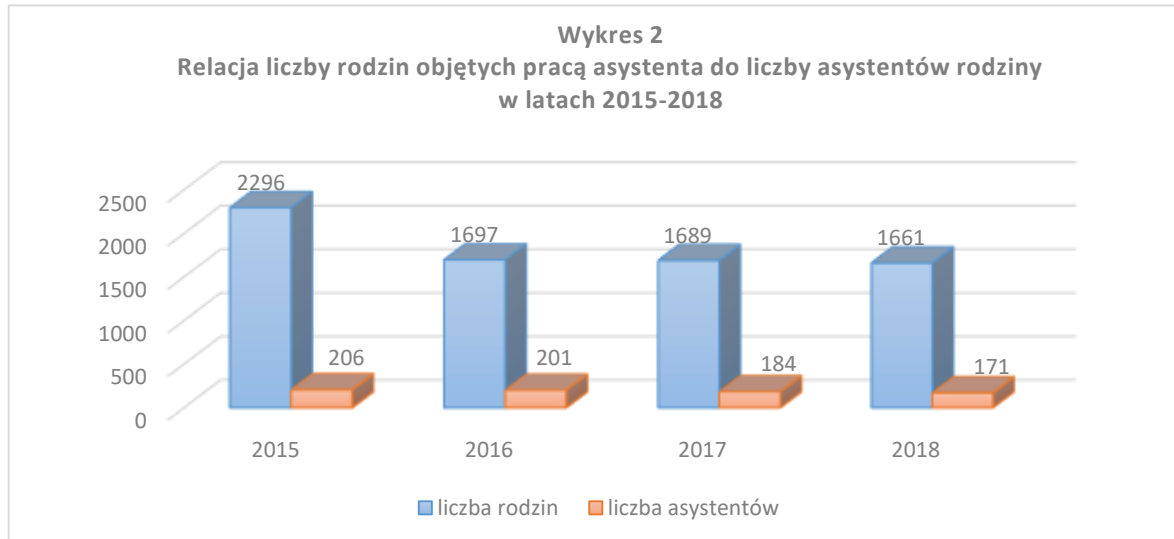
Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku w gminach województwa warmińsko-mazurskiego z rodzinami pracowało **171 asystentów rodziny**, w tym 149 było zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, a 22 zatrudnionych na podstawie umów o świadczenie usług. W roku 2018, w porównaniu do 2017 r., nastąpił spadek liczby asystentów o 13 pracowników.

W 2018 r., na 171 asystentów rodziny, 168 było zatrudnionych przez jednostkę organizacyjną samorządu terytorialnego (w tym 167 przez ośrodek pomocy społecznej), a 3 przez inny podmiot na zlecenie gminy.

Dane w roku 2017 na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2017 r.- 31.12.2017 r. Dane w roku 2018 na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2018 r.- 31.12.2018 r.

Na poziomie gminy zadania związane ze wspieraniem rodziny i pieczą zastępczą realizowane są w szczególności przez asystentów rodziny. Liczba asystentów rodziny w okresie od 2015 roku do 2016 utrzymywała się na podobnym poziomie.

Dane w 2015 r. na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2015 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”. Dane w roku 2017 na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2017 r.- 31.12.2017 r. Dane w roku 2018 na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2018 r.- 31.12.2018 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku z asystentem rodziny pracowało 1 661 rodzin. W roku 2016 liczba ta spadła znacząco (w porównaniu do 2015 r.). Ta tendencja utrzymała się w kolejnych latach.

W 2015 roku w województwie warmińsko-mazurskim jeden asystent rodziny pracował średnio z 11 rodzinami, w 2016 r. z 8 rodzinami, w 2017 r. z 9 rodzinami, a w 2018 roku z ok. 10 rodzinami.

Część z ogółu rodzin, objęta pracą asystentów rodziny w województwie warmińsko-mazurskim, jest zobowiązana przez sąd do tej pracy. Liczba tych rodzin sukcesywnie wzrastała: w 2015 r. – 123 rodziny, w 2016 r. – 158, w 2017 r. – 199, a w 2018 r. aż 229³.

3 Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r., 01.07.2017 r. - 31.12.2017 r. oraz 01.07.2018 r. - 31.12.2018 r.

3. Upowszechnianie informacji o roli rodzin wspierających oraz promowanie idei ich tworzenia

Zgodnie z art. 29 ust. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej *„w celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.”* Działalność rodziny wspierającej ma charakter środowiskowy. Pełnienie tej funkcji może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzina wspierająca ustanawiana jest przez wójta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego.

Ust. 2 przywołanego artykułu Ustawy określa, że jej działania podejmowane są przy współpracy asystenta rodziny. Rodzina wspierająca pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

W roku 2018 w województwie warmińsko-mazurskim nie odnotowano rodzin wspierających. Dlatego też podczas spotkań informacyjnych organizowanych przez ROPS w 2018 roku, prezentowano potrzebę tworzenia rodzin wspierających w województwie warmińsko-mazurskim.

Jedną ze środowiskowych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych promowaną w konkursach w ramach Osi Priorytetowej 11 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020 jest właśnie rodzina wspierająca.

4. Upowszechnianie innowacyjnych, skutecznych form wsparcia rodziny

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie wsparcia rodziny zapewnia szereg instrumentów prawnych umożliwiających udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym problemy opiekuńczo-wychowawcze. Jedną z form wsparcia rodzin jest praca z rodziną, realizowana poprzez wdrażanie rozmaitych metod pracy, stosowanych przez m. in. pracowników jednostek poradnictwa specjalistycznego. Najważniejszymi z nich są m.in. terapia skoncentrowana na rozwiązaniach, konferencja grupy rodzinnej, mediacje oraz interwencja kryzysowa, jak również realizacja programów szkoły dla rodziców i wychowawców.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizował szereg działań, mających na celu upowszechnianie innowacyjnych metod pracy z rodziną, m. in. poprzez upowszechnianie wśród pracowników socjalnych, asystentów rodziny,

koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej możliwości stosowania metod w pracy z rodziną wieloproblemową.

W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób objętych innowacyjnymi formami wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018 (porównawczo).

Tabela 1. Liczba rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy z rodziną lata 2015-2018

Forma pracy z rodziną	Liczba rodzin objętych wsparciem				Liczba osób objętych wsparciem			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
TSR*	141	257	127	240	476	756	203	469
KGR**	16	18	4	25	88	67	13	59
Mediacje	85	183	70	113	217	485	244	356
Szkoła dla rodziców i wychowawców	-	-	-	-	1485	1 288	824	668
Inne***	553	1 555	2746	1430	2039	2 914	9265	4135

*Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach

**Konferencja grupy rodzinnej

***Interwencja kryzysowa, praca z osobą doznającą przemocy, programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy

Dane na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w latach 2017-2018 Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021.

Jak wynika z tabeli 1. w 2015 r. wsparciem poprzez TSR było objętych 141 rodzin, a w 2016r.- 257. Liczba rodzin objętych tą formą pracy z rodziną w 2018 r. wynosiła 240 i była wyższa od roku poprzedniego aż o 113 rodzin. Z kolei liczba osób w rodzinie objętych wsparciem TSR była najwyższa w 2016 r. i wynosiła 756 osób, a w 2018 r. 469 osób. Najmniej osób objętych wsparciem było w 2017 r. w liczbie 203.

W konferencji grupy rodzinnej najwięcej rodzin (25 rodzin), uczestniczyło w 2018r., w roku poprzednim tylko 4 rodziny (13 osób). W 2015 r. liczba rodzin uczestniczących w KGR wynosiła 16 (88 osób), a w 2016 r. 67 osób z 18 rodzin.

Z mediacji w roku 2018 skorzystało znacznie więcej rodzin niż w poprzednim roku- 113 rodzin, tj. 356 osób. Natomiast w roku poprzednim 70 rodzin (244 osoby), w roku 2016 - 183 rodziny (485 osób).

Z zajęć pn. Szkoła dla rodziców i wychowawców w 2015 r. uczestniczyło 1485 osób, natomiast w 2018 już tylko 668 osób.

Ponadto rodziny korzystały także z innych form wsparcia, takich jak interwencja kryzysowa, praca z osobą doznającą przemocy, programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy, czy też z pomocy innych

specjalistów, co było możliwe m.in. dzięki realizowanym przez OPS i PCPR projektom ze środków zewnętrznych.

5. Współpraca jednostek działających na rzecz wspierania rodziny z rodzinami dotkniętymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi ukierunkowana w szczególności na zapobieganie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej

Dane ankietowe uzyskane z powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu *Programu* wskazują na znaczne zainteresowanie szkoleniami w zakresie sporządzania planów pracy z rodziną. Z ankiet wynika, iż niemal 86% podmiotów (18 PCPR-ów) wskazało, iż przeszkoliło pracowników w tym i pochodnych zakresach.

W roku 2018 Województwo Warmińsko-Mazurskie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej przystąpiło w roli partnera do realizacji Projektu na rzecz wspierania rodzin - „Kooperacja – efektywna i skuteczna” dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych na rzecz wsparcia osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. W województwie warmińsko-mazurskim projekt realizowalny jest w pięciu gminach miejsko-wiejskich (Morąg, Miłomłyn, Korsze, Reszel oraz Pisz) z powiatu ostródzkiego, kętrzyńskiego oraz piskiego.

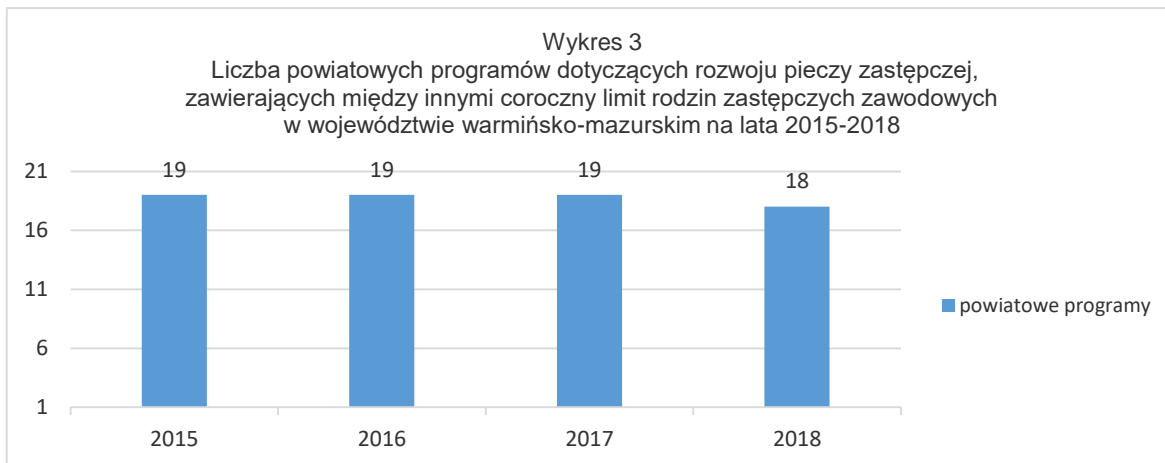
W 2018 roku 97 podmiotów z obszaru pomocy społecznej, ochrony zdrowia, kultury, edukacji, sportu, sądownictwa i innych przystąpiło do współpracy w opracowywaniu modelu Kooperacji. Powołano Regionalną Grupę Refleksyjną, trzy Powiatowe Grupy Decydentów i trzy Powiatowe Grupy Refleksyjne (z powiatu kętrzyńskiego, piskiego oraz ostródzkiego). W ramach projektu odbyły się seminaria oraz spotkanie konsultacyjne dla przedstawicieli podmiotów z różnych sektorów, zaangażowanych w pomoc i wsparcie rodzin z województwa warmińsko-mazurskiego.

6. Informowanie o rozwiązaniach nastawionych na działania motywujące rodziny do zmiany oraz ich upowszechnianie

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmuje systematyczne działania mające na celu uwrażliwienie środowisk lokalnych na potrzeby rodzin przeżywających problemy/kryzysy.

Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin

zastępczych zawodowych należy do zadań własnych powiatu (art. 180 ust. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Program zostaje przyjęty uchwałą rady powiatu w celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych Ustawą na powiaty oraz pozyskania na nie zewnętrznych środków finansowych.

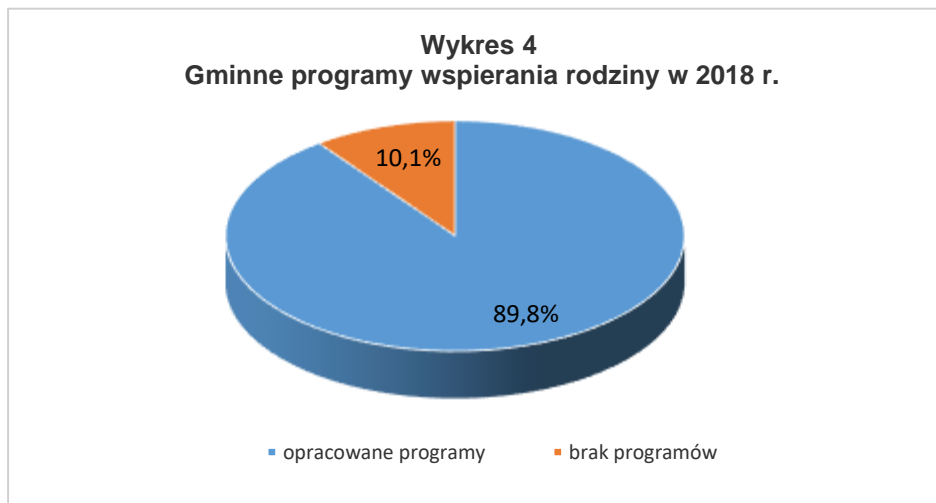

Dane w 2015 r. na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2015 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”. Dane za rok 2016-2017 na podstawie ankiet z Monitoringu wdrażania „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”. Dane za rok 2018 na podstawie ankiet z Monitoringu wdrażania w roku 2018 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022”.

Liczba opracowanych powiatowych programów w latach 2015 – 2017 utrzymywała się na tym samym poziomie. Natomiast w 2018 r. z otrzymanych ankiet wynika, iż program opracowało 18 powiatów.

Na podstawie ankiet monitoringowych z wdrażania Programu w 2018 r. uzyskano dane, z których wynika, że wszystkie powiaty, które wypełniły ankietę (18) opracowały 3-letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej.

Natomiast w przypadku gmin- 88 (na 98 ankiet- 89,80 %) opracowało 3-letnie gminne programy wspierania rodziny, co obrazuje wykres nr 4. Dwie jednostki OPS są w trakcie opracowania nowych Programów.

Dane na podstawie ankiet Monitoringu wdrażania w roku 2018 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022, liczba ankiet=98

7. Inicjowanie działań uświadamiających rodzinom skutki głębokich konsekwencji negatywnych przeżyć dzieci spowodowanych m. in. konfliktami i kryzysami w rodzinie powodujących umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej

Wsparcie rodzin biologicznych ma na celu zapobieganie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, ale również powrót dzieci do rodzin dzieci już w pieczy umieszczonych.

Rodzina, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej obejmowana jest działaniami, których celem jest wzmocnienie i przywrócenie jej pełni zdolności wychowawczych.

Dużą pomocą dla rodziców w rozwiązywaniu wielu dylematów wychowawczych był udział w warsztatach, w ramach programu profilaktyczno-edukacyjnego „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.

Informacje dotyczące Szkoły dla Rodziców i Wychowawców w 2018 roku były promowane na każdym spotkaniu poświęconym rodzinie organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie.

W roku 2018 program profilaktyczno-edukacyjny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” realizowany był na terenie województwa w formie warsztatowej przez 36 podmiotów w 25 gminach oraz 12 podmiotów w 9 powiatach. W 2018 r. odbyły się 142 cykle warsztatowe szkoły dla rodziców, w których udział wzięło 688 osób⁴.

⁴ Dane z raportu z monitoringu wdrażania w latach 2017-2018 „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021”;

Z uwagi na korzyści, jakie płyną z realizacji ww. programu Samorząd Województwa zaangażował się w działania informujące o możliwości skorzystania z tego typu wsparcia, poprzez rozpropagowywanie ulotek informacyjnych.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 1

Tabela 2. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 1

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1.	Liczba asystentów rodziny	206	201	184	171
2.	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny	2 296	1 697	1 689	1 661
3.	Liczba rodzin wspierających	0	0	0	0
4.	Liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających	0	0	0	0

Cel szczegółowy 2

***Wzrost poziomu zaspokajania
potrzeb dzieci, rodzin
biologicznych i zastępczych
w sytuacji umieszczenia dziecka
w pieczy zastępczej***

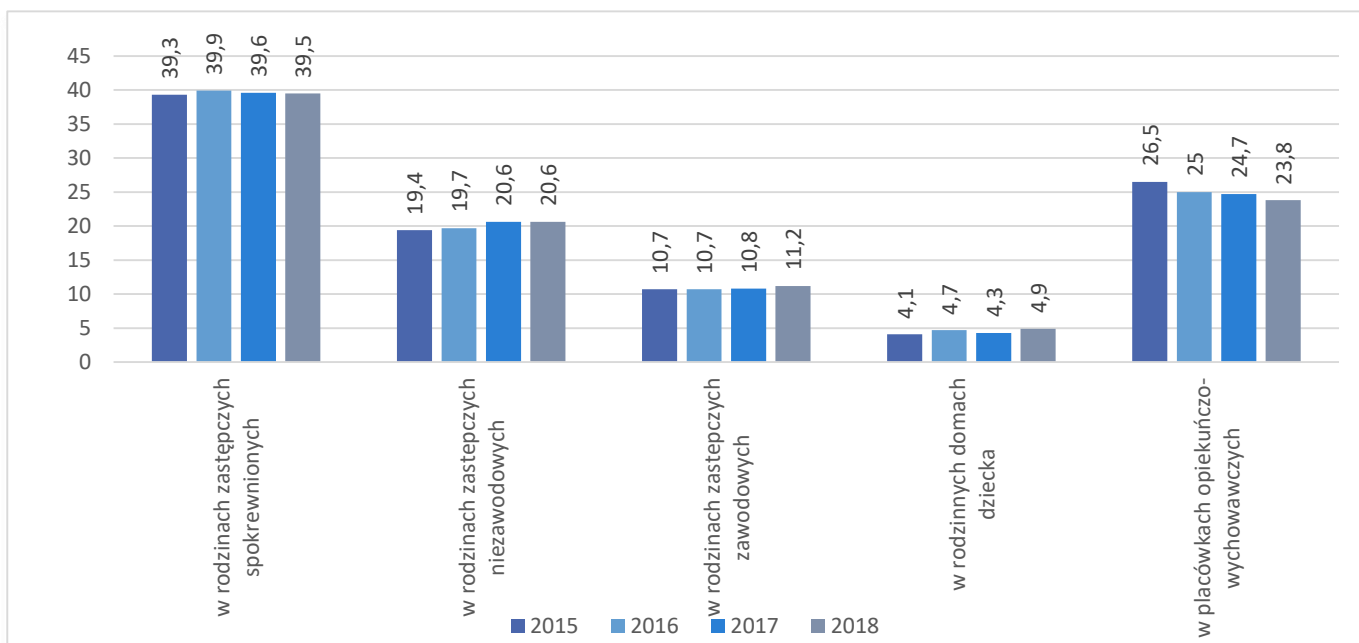
Cel szczegółowy 2

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 roku w pieczy zastępczej umieszczonych było 3 736 dzieci. W porównaniu do roku 2017, ich liczba zmalała o 50 dzieci.

Najwięcej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (39,5%) przebywało w spokrewnionych rodzinach zastępczych. 23,80% dzieci objętych pieczą zastępczą przebywało zaś w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W niezawodowych rodzinach zastępczych umieszczono 20,6 % dzieci, w rodzinach zastępczych zawodowych 11,2 %, zaś w rodzinnych domach dziecka 4,9%.

Wykres 5: Struktura dzieci objętych pieczą zastępczą w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018

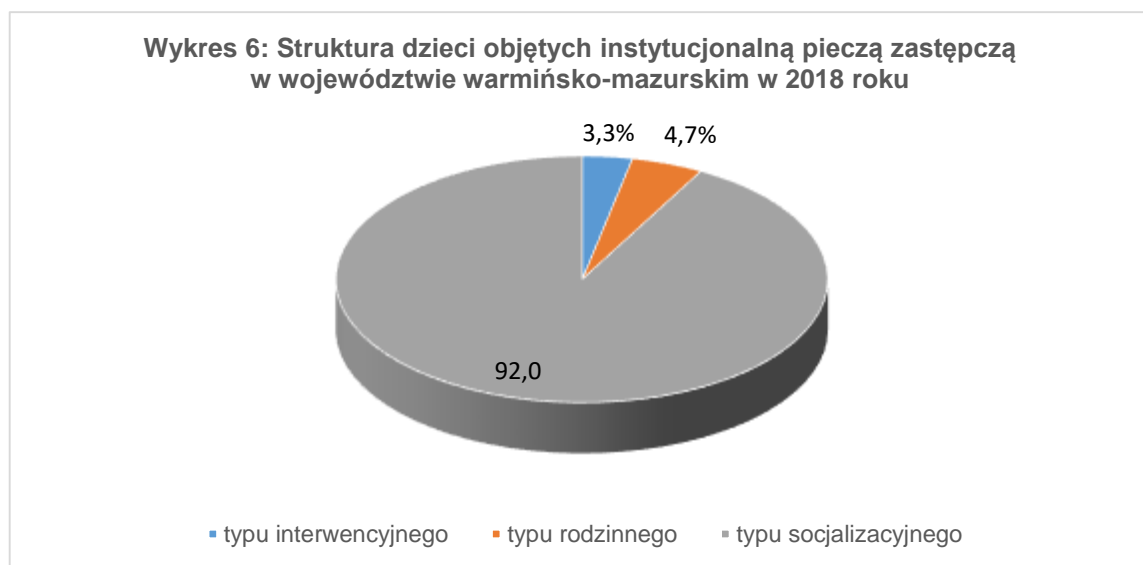
Dane w latach 2015-2017 Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa warmińsko-mazurskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego. Dane w roku 2018: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2018 r.-31.12.2018 r.

Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej

W 2018r. w instytucjonalnej pieczy zastępczej znajdowało się 889 dzieci, co stanowi 23,80% ogółu dzieci objętych tą formą wsparcia. W porównaniu do roku 2017 nastąpił spadek liczby dzieci o 45 osób. Dane dotyczące udziału dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci objętych tą formą pomocy w latach 2015-2018 pokazują, że systematycznie

spada liczba dzieci umieszczonych w placówkach. Jest to bardzo pozytywny sygnał świadczący, iż maleje ten rodzaj wsparcia na rzecz innych, bardziej przyjaznych form pomocy.

Spośród wszystkich 889 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2018 roku, zdecydowana większość, bo 92%, znajdowała się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego. Placówki typu rodzinnego skupiały 4,7% dzieci (42 osoby) umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Natomiast placówki typu interwencyjnego, w których znajdowało się 3,3% przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej – 29 osób. W 2018 roku w województwie warmińsko-mazurskim nie było natomiast dzieci umieszczonych w placówkach typu specjalistyczno-terapeutycznego.

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2018 r.-31.12.2018 r.

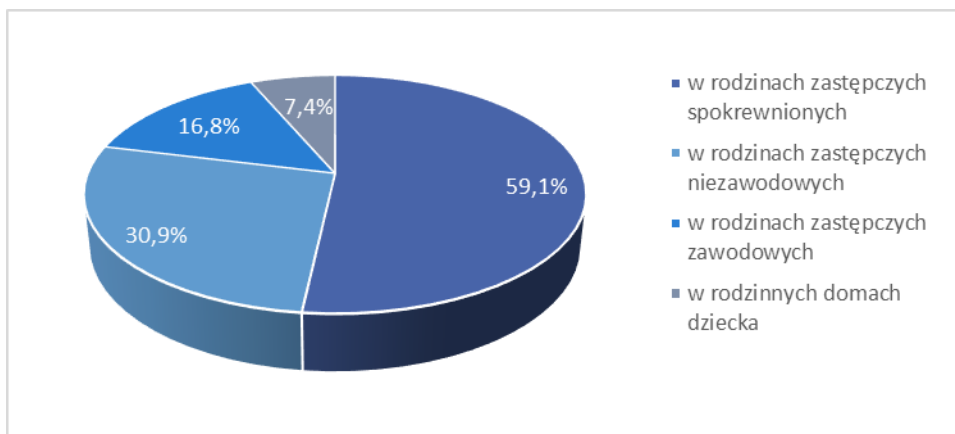
Dzieci umieszczone w nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej

Na Warmii i Mazurach w 2018 roku w nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej (obejmującej rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka) przebywało łącznie 2 847 dzieci. Stanowiły one 66,75% ogółu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim. W 2018 roku, w porównaniu do roku 2017, liczba dzieci umieszczonych w nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej zmalała o 5 osób.

Najwięcej dzieci umieszczonych w 2018 roku w nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało w spokrewnionych rodzinach zastępczych (59,1% ogółu osób umieszczonych w nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej). Na drugim miejscu znalazły się natomiast niezawodowe rodziny zastępcze (30,9%).

Na kolejnych miejscach znalazły się zawodowe rodziny zastępcze (16,8%) oraz rodzinne domy dziecka (7,4%).

Wykres 7: Struktura dzieci objętych nieinstytucjonalną pieczą zastępczą w województwie warmińsko-mazurskim

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2018 r.-31.12.2018 r.

Działania:

1. Współpraca podmiotów działających na rzecz wsparcia dziecka i rodziny zastępczej

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym Ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

W tym miejscu warto wspomnieć o tym, iż Województwo Warmińsko-Mazurskie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej jest partnerem w realizacji Projektu na rzecz wspierania rodzin - „Kooperacja – efektywna i skuteczna”. Projekt przyczyni się do wzmocnienia potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego poprzez utworzenie modelu kooperacji/sieci współpracy

podmiotów instytucji pomocy i integracji społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja i wprowadzenia nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin.

Dane ankietowe uzyskane z OPS i PCPR w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu Programu wskazują, iż wiele jednostek współpracuje z różnymi podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dziecka i rodziny zastępczej. Przykładem takiej instytucji może być PCPR Kętrzyn, który stale i cyklicznie współpracuje ze Stowarzyszeniem na rzecz Pomocy Społecznej i Wsparcia Specjalistycznego "Zrozumieć i Pomóc" przy organizacji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego pt. Rodzina Czasem Jest Zastępcza, który na stałe wpisał się w kalendarz PCPR w Kętrzynie. W ramach współpracy PCPR pozyskuje środki finansowe z funduszy zewnętrznych, dzięki którym możliwa była organizacja pikników rodzinnych, spływów kajakowych.

PCPR w Kętrzynie współpracuje także z Powiatowym Domem Kultury "Czerwony Tulipan" w Kętrzynie w celu organizacji czasu wolnego dla dzieci w pieczy zastępczej – w 2018 r. zorganizowano ferie zimowe dla dzieci z rodzin zastępczych.

Kolejnym przykładem w tym zakresie jest MOPS Olsztyn, który podpisał umowę o współpracy z Fundacją Polska Rodzina z siedzibą w Kieźlinach, dzięki której zostały zorganizowane warsztaty dla dzieci i rodzin zastępczych „Jak radzić sobie z agresją”. Ponadto MOPS podpisał 6 umów z wolontariuszami działającymi na rzecz rodziny. Podjął także współpracę ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Rodzinie „ARKA” w zakresie obejmującym działania realizowane w Świetlicy Terapeutycznej Radosne Dzieci oraz z Centrum Rozwiązywania Problemów Dzieci i Młodzieży „Promyk” działającym przy MZPiTU w Olsztynie. Ośrodek podpisał również porozumienie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Dziecka i Rodziny „Damy Radę” oraz Warmińsko-Mazurskim Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Sukurs” w Olsztynie. W ramach działań wspierających rodzinę asystenci rodziny systematycznie współpracują z kuratorami sądowymi i społecznymi, pedagogami szkolnymi i wychowawcami klas, a także ze świetlicami socjoterapeutycznymi, Ośrodkami Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży, stowarzyszeniami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Asystenci rodziny pracujący z rodzinami w ramach Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" współpracują również z PFRON-em, Ośrodkiem Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, fundacjami i stowarzyszeniami pomagającymi dzieciom z niepełnosprawnością oraz sklepami ortopedycznymi.

Bardzo dobrze układa się również współpraca asystentów rodziny ze szkołami na terenie Gminy Łława. Polega ona na konsultacjach z pedagogami szkolnymi i nauczycielami (wychowawcami), na których analizują oni sytuację szkolną dziecka. Asystenci towarzyszą także rodzicom podczas ich spotkań z pedagogami czy też wychowawcami w szkole. W przypadku dużych trudności w nauce, asystenci ściśle współpracują z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, która diagnozuje dziecko i wystawia odpowiednie orzeczenie dotyczące potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, udziela wsparcia specjalistycznego (psychologa, pedagoga, logopedy itp.) oraz wspólnie ustalają dalszy plan pomocy wspierający dziecko i rodziców. Niewątpliwie ważna dla rodzin jest współpraca asystentów ze służbą zdrowia. Towarzyszą oni Klientom w trakcie wizyt u lekarza, następnie nadzorują, aby rodzice stosowali się do zaleceń lekarskich, w razie potrzeby pomagają zarejestrować dziecko do właściwej poradni specjalistycznej, czy też na badanie specjalistyczne.

2. Współpraca z rodziną naturalną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej ukierunkowana na szybszy powrót dziecka do rodziny naturalnej

W sytuacji, gdy wykorzystane zostaną wszelkie możliwe formy wsparcia rodziny i rodzice dziecka w dalszym ciągu nie są w stanie pełnić funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ustawodawca przewidział możliwość umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Jej celem jest zapewnienie małoletniemu czasowej opieki i wychowania. Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną winno stanowić rozwiązanie ostateczne, w okolicznościach zagrożenia dobra małoletniego; powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich innych form pomocy rodzinie, chyba że sytuacja dziecka wymaga niezwłocznego zapewnienia mu pieczy zastępczej. Zastępcza piecza nad dzieckiem zgodnie z Ustawą organizowana jest w dwóch formach: rodzinnej pieczy zastępczej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Podstawowe przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej są zbliżone do przyczyn występujących w innych regionach Polski.

Rodzina, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej obejmowana jest działaniami, których celem jest wzmocnienie i przywrócenie jej pełni zdolności wychowawczych. Wsparcie udzielane rodzinie naturalnej, z której dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, różni się od wsparcia udzielanego pozostałym rodzinom korzystającym z pomocy społecznej.

Specyfika wsparcia udzielanego rodzinom, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej polega m. in. na intensyfikacji

kontaktów, pracy socjalnej i kontroli oraz zastosowaniu jednocześnie kilku rodzajów wsparcia.

Ścisła współpraca różnych podmiotów działających na rzecz rodziny ma na celu identyfikację najważniejszych zagrożeń w rodzinie już we wczesnym stadium powstawania problemu, właściwą interpretację sytuacji, wskazanie obszarów wymagających interwencji i wdrażanie niezbędnych działań zapobiegania kryzysowi w rodzinach.

Niezwykle ważna jest tu praca asystentów rodziny, którzy współpracują z innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny. Organizują spotkania zespołów dotyczących asysty, na które zapraszane są wszystkie podmioty pracujące na rzecz danej rodziny oraz pełnoletni członkowie rodziny. Celem tych spotkań jest ocena aktualnej sytuacji rodziny oraz ustalenie kolejnych celów do realizacji, prowadzących do przezwyciężenia kryzysu, w jakim znajduje się rodzina. Poza tym asystenci rodziny systematycznie kontaktują się z kuratorami sądowymi, odbywają wspólne wizyty i spotkania z rodzinami objętymi asystą.

3. Realizacja programów psychoprofilaktycznych, szkolenia dla rodzin z dziećmi (biologicznych i zastępczych)

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. organizacje pozarządowe realizowały programy psychoprofilaktyczne świadczące pomoc dziecku i rodzinie m.in.:

- Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w Olsztynie – „Program wczesnej interwencji FRED Goes NET – profilaktyka selektywna nakierowana na dzieci i młodzież z grup podwyższonego ryzyka. Nie jesteś sam”. Zadaniem programu było zwiększenie świadomości na temat substancji psychoaktywnych, spędzania czasu wolnego bez używek, zdrowego stylu życia. W ramach zadania zrealizowano 12 grup warsztatów wczesnej interwencji, rozmowy motywujące do zmian z czego skorzystało 150 osób.
- Stowarzyszenie MONAR, Ośrodek Leczenia, Rehabilitacji Uzależnień w Gaudynkach – „Droga do samego siebie”. Celem programu był rozwój osobowości uczestników projektu poprzez konfrontację z ukrytymi lub zablokowanymi pokładami emocji podczas realizacji innowacyjnego programu arteterapeutycznego. W ramach zadania zrealizowano warsztaty teatralne i spotkania warsztatowe, głównie dla pacjentów ośrodka z czego skorzystało 20 osób.
- Stowarzyszenie „ALTERNATYWA” z Ełku – „Ambasadorowie marzeń”. Celem zadania było budowanie w dzieciach, młodzieży i wśród dorosłych postawy zwycięzcy, która pokazała, że bez względu na to, kim się jest i skąd się pochodzi, można spełniać marzenia i osiągać cele. W ramach zadania zrealizowano spotkania profilaktyczne o charakterze motywującym, obóz

survivalowy dla Ambasadorów Niemożliwego (wolontariuszy, młodych liderów) oraz streetworkerów z czego skorzystało 800 osób.

- Fundacja Alternatywnej Edukacji „ALE” ze Zyzdrojowego Piecka – „Z-NOWU-NA-NOWO – program profilaktyczny wobec problemu używania narkotyków i środków zastępczych wśród młodzieży”. Celem programu było podniesienie świadomości, kompetencji i gotowości do zaangażowania się w prorozwojowe działania alternatywne, mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub zaprzestanie podejmowania zachowań ryzykownych. W ramach zadania zrealizowano program i widowisko profilaktyczne oraz film dokumentujący to wydarzenie, a także spotkania dyskusyjno-warsztatowe o charakterze edukacyjnym. W ww. programie wzięło udział 40 osób⁵.

4. Promowanie idei wspierania rodzicielstwa zastępczego

Idea rodzicielstwa zastępczego jest promowana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego m.in. poprzez seminaria z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W 2018 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Olsztynie oraz Wyższą Szkołą Pedagogiczną im. J. Korczaka w Olsztynie przy wsparciu organizacyjnym powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego zorganizował III Seminarium z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Seminarium odbyło się 30 maja 2018 roku w siedzibie Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. J. Korczaka w Olsztynie. Uczestniczyło w nim ok. 150 osób – głównie rodzice zastępczy oraz przedstawiciele powiatowych centrów pomocy rodzinie, jednostek pomocy społecznej i świata naukowego.

Podczas Konferencji po raz kolejny rodziny zastępcze z terenu województwa warmińsko-mazurskiego uhonorowane zostały nagrodami – statuetkami Diament Dobroci i Serca. Nagrody otrzymało 20 rodzin.

Podczas konferencji wysłuchano prelekcji Pani Patrycji Plewka, psychologa, psychotraumatologa z Antidotum Clinic, pt. „Jak trudne doświadczenia przekuć w sukces?”, która opowiedziała o tym, czym jest sukces, jak budować odwagę, jakie są umiejętności rozwijające odwagę. Wykład obfitował również w dobre przykłady przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych przez znane osoby, co stało się inspiracją dla uczestników spotkania.

Część pierwsza konferencji została zakończona projekcją krótkiego materiału filmowego zatytułowanego „Doświadczenia rodzin: Rodzina Odwaga Sukces”, zawierającego wypowiedzi dzieci na temat rodzin. Materiał został przygotowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie.

---

⁵ **Źródło:** Dane z ROPS, Biuro ds. Uzależnień, Biuro Regionalne w Elblągu.

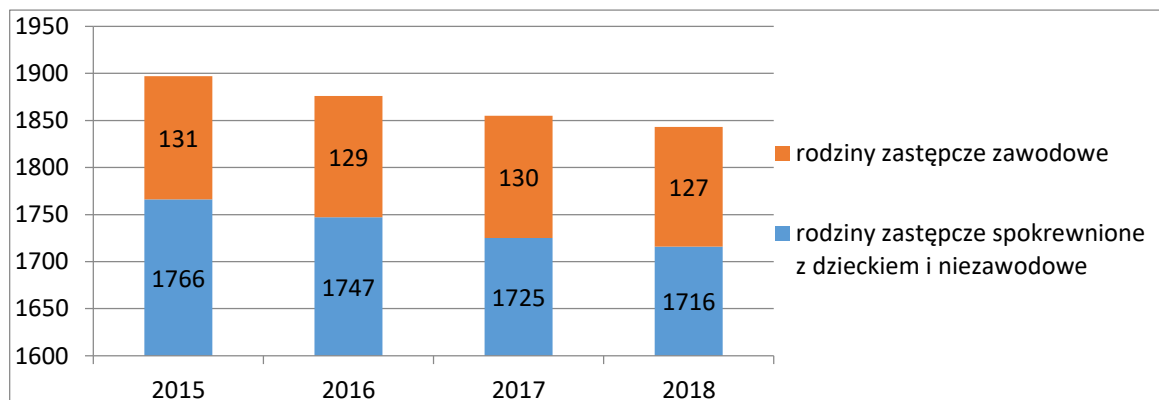
Następnie, w drugiej części konferencji odbyły się trzy warsztaty tematyczne. Pierwszy warsztat przeciwdziałający wypaleniu zawodowemu pt. „Mindfulness- jak w codziennym chaosie i zmartwieniach osiągnąć spokój” poprowadziła Pani Paulina Broża-Grabowska, która mówiła o roli i znaczeniu medytacji, jako sposobie na odreagowanie codziennego stresu i napięcia. Uczestnicy zapoznali się z metodą redukcji stresu opartą na technice medytacji „mindfulness“, która zyskała światową popularność jako metoda zarządzania emocjami. Drugi warsztat, wzmacniający potencjał rodziny pt. „Jak budować odwagę?” poprowadziła Pani Patrycja Plewka. Uczestnicy dyskutowali o tym, co sprawia, że stajemy się bardziej odważni oraz dzielili się doświadczeniami ze swojego życia, w których wykazali się odwagą. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji radzenia sobie z pokonywaniem lęków i słabości u dzieci z rodzin zastępczych. Trzeci warsztat, prowadzony przez Panię: Magdalenę Krasnoborską–Wirchanowicz oraz Elżbietę Koronę, psychologów Warmińsko – Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, nosił tytuł „Trudności w funkcjonowaniu dzieci z FAS – jak wspierać codzienność” i był poświęcony zagadnieniom związanym ze specyfiką postępowania wobec dzieci urodzonych z tym zespołem chorobowym.

Seminarium było okazją do lepszego wzajemnego poznania się rodziców zastępczych oraz do przedstawienia zarówno sukcesów, jak i trudności w realizowanej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Miało również na celu wsparcie oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzicielstwa zastępczego w województwie warmińsko-mazurskim.

5. Promowanie idei wspierania zawodowego rodzicielstwa zastępczego

Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem i niezawodowe stanowią dominującą formę rodzinnej pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim. Strukturę oraz dynamikę rozwoju rodzicielstwa zastępczego w województwie w latach 2015-2018 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8: Liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r., 01.07.2017 r.-31.12.2017 r. oraz 01.07.2018 r.-31.12.2018 r.

Jak wynika z powyższego wykresu, liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem i niezawodowych stale znacznie przewyższa liczbę zawodowych rodzin zastępczych.

W 2018 r. w woj. warmińsko-mazurskim było 1 163 rodziny zastępczych spokrewnionych, 553 rodziny zastępcze niezawodowe oraz 100 rodzin zastępczych zawodowych; 20 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 7 rodzin zastępczych specjalistycznych.

Rodzinne domy dziecka

W 2018 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało 28 rodzinnych domów dziecka, w których przebywało 184 dzieci. W 2017 r. liczba rodzinnych domów dziecka wynosiła 27, natomiast liczba dzieci wynosiła 213.

6. Ułatwienie dostępu do usług specjalistycznych w tym świadczonych przez psychologa, pedagoga, psychiatrę, psychoterapeutę, terapeutę, seksuologa, mediatora i in.

Zgodnie z art. 10 ust. 3 Ustawy głównymi formami pracy z rodziną są: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja, usługi dla rodzin z dziećmi (w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne), pomoc prawna (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego), jak również organizowanie dla rodzin spotkań (grup wsparcia i grup samopomocowych), mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

W województwie warmińsko-mazurskim praca z rodziną jest prowadzona we wszystkich formach wskazanych w Ustawie. W 2018 r. konsultacje

i poradnictwo specjalistyczne realizowane było w dwudziestu pięciu jednostkach i punktach specjalistycznego poradnictwa, z których wsparcia skorzystało łącznie 4 021 osób.

Dane: Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego stan na dzień 31.12.2015 r.; 31.12.2016 r., 31.12.2017 r. oraz 31.12.2018 r.

Jak wynika z powyższego wykresu, w 2016 roku zaobserwowano spadek jednostek poradnictwa specjalistycznego w województwie warmińsko-mazurskim w stosunku do roku 2015. W 2018 roku liczba jednostek zmalała o 3 w porównaniu do roku 2017 i wynosiła 25.

W roku 2018 na wszelkiego rodzaju spotkaniach z udziałem kadry jednostek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych przedstawiono możliwości finansowania działań na rzecz rozwijania poradnictwa specjalistycznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Tabela 3. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej	2.961	2.924	2.852	2.847
2	Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	1066	976	934	889
3	Liczba rodzin zastępczych	1.925	1.876	1.855	1.843
4	Liczba koordynatorów pieczy zastępczej	95	95	97	97
5	Liczba asystentów rodziny współpracujących z rodziną naturalną, w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	206	201	184	171
6	Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do 18 r. z. do rodzin naturalnych	146	103	141	99

Cel szczegółowy 3

***Promowanie idei adopcji
oraz zapewnienie wychowywania
w rodzinie adopcyjnej dzieciom
zakwalifikowanym
do przysposobienia***

Cel szczegółowy 3

Przysposobienie dzieci w 2018 r.

W 2018 roku Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie kontynuował działania zmierzające do zabezpieczenia środowiska rodzinnego jak największej liczbie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do Ośrodka. Dla 101 dzieci pozyskano rodziny przysposabiające, w tym 94 dzieci to przysposobienie krajowe, 7 dzieci – przysposobienia międzynarodowe.

Tabela 4: Liczba przysposobionych dzieci w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. w podziale na wiek, płeć oraz miejsce pobytu przed przysposobieniem

Lp.	Wyszczególnienie	Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
1.	Dzieci przysposobione, z tego wieku:	57	9	35	101
1.1.	poniżej 1 roku	6	0	4	10
1.2.	Od 1 roku do 4 lat	29	8	16	53
1.3	Od 5 do 9 lat	19	1	13	33
1.4	10 i więcej lat	3	0	2	5
2.	Dzieci przysposobione, z tego:	57	9	35	101
2.1.	dziewczęta	27	3	19	49
2.2.	chłopcy	30	6	16	52
3.	Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	2	0	7	9
4.	Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	57	9	35	101
4.1.	w pieczy instytucjonalnej	11	0	1	12
4.2.	w rodzinnej pieczy zastępczej	46	9	34	89
4.3	w rodzinie biologicznej	0	0	0	0

Dane sprawozdanie z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2018 roku, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 9/97/19/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2019 r.

W 2018 roku do Ośrodka zgłoszono 312 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Ośrodek zakwalifikował do przysposobienia 113 dzieci. Sporządzono 194 karty dziecka i 147 diagnoz psychologiczno – pedagogicznych. Należy podkreślić stale zmniejszającą się corocznie liczbę dzieci zgłaszanych do Ośrodka Adopcyjnego (w 2018 roku zgłoszono o 28 % dzieci mniej niż w 2017 r.).

Tabela 5: Informacje o pozostałych działaniach merytorycznych Ośrodka w 2018 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
1.	Posiedzenia w sprawie okresowej oceny sytuacji dziecka, w tym:	1848 + 35 konsultacji telefonicznych	552 + 62 konsultacji telefonicznych	202	2 602 + 97 konsultacji telef.
2.	Dzieci, których sprawy były przedmiotem posiedzeń	3 027 + 63 omówiono na konsul. telef.	1 113 + 94 omówiono na konsult. telef.	1 055	5 195 + 157 omówiono na konsul. telef.
3.	Opinia kwalifikacyjna dla kandydata do przysposobienia dziecka Dodatkowo: Opinie na zlecenie sądów rodzinnych	27 24	2 5	13 9	42 38
4.	Dzieci zgłoszone do Ośrodka z uregulowaną sytuacją prawną	165	53	94	312
5.	Kwalifikacja dziecka do przysposobienia	55	13	45	113
6.	Dzieci w stosunku, do których złożono wnioski o przysposobienie do sądu.	57	9	35	101
7.	Dzieci przysposobione w przysposobieniu krajowym	52	9	33	94
8.	Dzieci przysposobione zakwalifikowane do przysposobienia zagranicznego	5	0	2	7
9.	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w postępowaniu postadopcijnym	239	79	15	333
10.	Prowadzenie Wojewódzkiego Banku Danych.				
10.1	Karty dzieci zgłoszonych do WBD Olsztyn z kraju.				528
10.2	Karty dzieci zgłoszonych do WBD – wszystkie Ośrodki w kraju przez W-MOA w Olsztynie				59

Dane sprawozdanie z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2018 roku, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 9/97/19/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2019 r

Działania:

1. Upowszechnianie informacji na temat możliwości adopcji dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej jako jednej z form pomocy dzieciom

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie promuje działalność Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie oraz przekazuje informacje dotyczące adopcji na konferencjach i seminariach o tematyce rodzinnej, dotyczących systemu pieczy zastępczej (w tym seminarium z okazji dnia rodzicielstwa zastępczego).

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej promowanie idei adopcji należy do podstawowych zadań ośrodka adopcyjnego.

W Filii Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Ełku zorganizowano „Dni Otwarte” (27-29.06.2018 r. i 13 - 14.12.2018 r.). Przekazano informacje o ww. inicjatywie PCPR-om oraz Urzędowi Miast z 6 powiatów (Pisz, Gołdap, Olecko, Giżycko, Ełk i Węgorzewo) w celu rozpowszechnienia

„Dni Otwartych” za pośrednictwem ww. instytucji. Również na stronie Facebooka Filii Ośrodka w Elku dodano informacje na ten temat.

Warmińsko - Mazurski Ośrodek Adopcyjny, realizując zadanie promowanie idei adopcji w 2018 r. zorganizował i przeprowadził następujące akcje promocyjne:

- w Olsztynie:

- 26 maja z okazji obchodów Warmińsko – Mazurskich Dni Rodziny pracownicy Ośrodka uczestniczyli wraz z rodzinami adopcyjnymi w „Pikniku rodzinnym”- 43 rodziców wraz z dziećmi (39 dzieci). W ramach spotkania zorganizowano zajęcia integracyjno – zabawowe dla wszystkich oraz wspólny posiłek. Rodziny wymieniały się własnymi doświadczeniami, udzielały sobie porad. Wiele osób skorzystało z pomocy specjalistów Ośrodka.

- Dyrektor Ośrodka udzieliła wywiadu dla: TVP 3 Olsztyn, radio Olsztyn, radio Plus oraz dla Dziennika Gazety Prawnej – tematyka związana z procedurami adopcyjnymi.

- w Elblągu:

- 9 czerwca pracownicy Ośrodka uczestniczyli w „Festynie Rodzinnym” organizowanym przez Szkołę Podstawową nr 11 w Elblągu. W festynie wzięli udział rodzice z dziećmi oraz zaproszeni goście. W trakcie festynu pracownicy Ośrodka prowadzili akcję promocyjną rodzicielstwa adopcyjnego. Wcześniej współuczestniczyli w organizacji festynu. Materiały promocyjne posłużyły do zainteresowania tematyką adopcji zarówno dorosłych jak i dzieci.

- 29 czerwca w Parku leśnym „Bażantarnia” zostało zorganizowane „Ognisko dla rodzin adopcyjnych”, w którym wzięło udział 60 osób. Podczas spotkania przy ognisku rodziny adopcyjne mogły wymienić się swoimi doświadczeniami, być dla siebie wsparciem, a także zasięgnąć porady psychologów.

- 3 czerwca na łamach Elbląskiej Gazety Internetowej „portEl.pl” ukazał się felieton pod tytułem: „To wielki podarunek od losu”. W artykule opisane są relacje dwóch rodzin adopcyjnych, ich droga do szczęśliwego rodzicielstwa.

- w Elku:

- 4 czerwca pracownicy Ośrodka rozdawali ulotki oraz materiały promocyjne w ramach pikniku z okazji „DNI RODZINY” organizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu na rzecz propagowania rodzicielstwa zastępczego.

- Zamieszczano informację o rodzicielstwie adopcyjnym na facebooku.

Ponadto w Olsztynie, Elku i Elblągu w centralnych punktach miast zostały rozwieszane banery promujące ideę adopcji. Pracownicy Ośrodka uczestniczący

w Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka rozdawali pracownikom placówek, PCPR-ów kalendarze i inne materiały promocyjne.

2. Współpraca Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie z podmiotami realizującymi zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ukierunkowana na skuteczne przeprowadzenie procedury przysposobienia

Niezwykle ważnym obszarem w ramach działań Ośrodka Adopcyjnego jest nawiązywanie i rozwój współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, szczególnie organizatorami pieczy zastępczej, a także sądami i innymi podmiotami. Wspólnie wypracowane przez te jednostki rozwiązania mają na celu m. in. skrócenie czasu uregulowania sytuacji prawnej dziecka.

Wzorem lat poprzednich, w 2018 roku Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie współpracował z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej i jednostkami działającymi na rzecz wspierania rodziny i dziecka. W marcu 2018 roku ROPS we współpracy z ww. Ośrodkiem zorganizował spotkanie z Dyrektorami i Kierownikami powiatowych centrów pomocy rodzinie z województwa warmińsko – mazurskiego, na którym omówiono bieżące problemy dotyczące współdziałania PCPR i W-MOA. Inicjatorem spotkania był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

W dniu 30 maja 2018 r. pracownicy Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie uczestniczyli w „III Warmińsko–Mazurskiej Konferencji z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” zorganizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie.

Od roku 2015 Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny, w związku z wejściem w życie zmian w Ustawie, rozpoczął realizację nowych zadań: m.in. prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Ośrodek wydał 31 świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia i 42 opinie o ich kwalifikacjach osobistych. Sporządzono również 109 opinii kwalifikacyjnych w sprawach dotyczących umieszczenia dzieci w rodzinach przysposabiających (71 dla przysposobień prowadzonych przez Ośrodek i 38 zleconych przez sądy rodzinne, z tego 24 w Ośrodku w Olsztynie).

W 2018 roku w Olsztynie przeszkolono kandydatów do przysposobienia dziecka – 48 osób (24 pary), w Elblągu przeszkolono w drugim półroczu – 7 rodzin (14 osób).

Psychologowie i pedagodzy Ośrodka udzielili pomocy psychologicznej (41 porad) kobietom sygnalizującym zamiar oddania dziecka do przysposobienia.

Udzielono 356 porad rodzinom kandydatów oraz 333 razy udzielono wsparcia rodzinom adopcyjnym.

W czerwcu Dyrektor oraz pedagog Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie uczestniczyły w spotkaniu ośrodków adopcyjnych w Poznaniu w związku z projektem zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. 13 czerwca 3 psychologów Ośrodka w Olsztynie uczestniczyło w ogólnopolskiej konferencji w Warszawie nt. „Ostrożnie – dziecko. Profilaktyka krzywdzonych małych dzieci”.

3. Zapewnienie wsparcia rodzinom adopcyjnym w wychowywaniu dziecka przysposobionego

Po przejęciu bezpośredniej opieki nad dzieckiem pracownicy ośrodka adopcyjnego wspierają rodziców w nowej dla nich roli podczas odwiedzin. Ośrodek adopcyjny wspiera rodziny, które już przysposobiły dziecko, na ich prośbę udzielając im pomocy. Rodzice, którzy adoptowali dziecko, mogą korzystać ze spotkań indywidualnych lub uczestniczyć w życiu środowiska rodzin adopcyjnych, czy grup wsparcia.

W ramach swojej działalności Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie prowadzi grupę wsparcia dla rodzin adopcyjnych, w których udział biorą kandydaci na rodziców i rodziny, które już wychowują przysposobione dzieci. W 2018 roku prowadzone były dwie grupy wsparcia dla rodzin oczekujących i rodzin adopcyjnych, w których uczestniczyło 20 osób. Psychologowie Ośrodka w Olsztynie przeprowadzili 51 indywidualnych spotkań terapeutycznych dla 12 osób.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Tabela 6. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Liczba przeszkolonych i zakwalifikowanych rodzin adopcyjnych*	-	-	-	24 przeszkolone rodziny/23 zakwalifikowane
Liczba przeszkolonych i zakwalifikowanych rodzin adopcyjnych oczekujących na adopcję*	-	-	-	2
Liczba dzieci zakwalifikowanych do adopcji	182	176	139	113
Liczba dzieci przysposobionych	131	132	117	101

Dane: sprawozdanie z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w latach 2015-2018 roku.

* Wskaźnik monitorowany od 2018 r.

Cel szczegółowy 4

***Zwiększenie zaangażowania
samorządów gmin i powiatów
we wdrażanie form
wspierania rodziny***

Cel szczegółowy 4

Działania:

1. Informowanie o możliwości pozyskania środków finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 umożliwiających rozwój usług społecznych dla rodzin
----

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie od 2015 roku jest instytucją wdrażającą Oś Priorytetową 11 Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Pracownicy ROPS poprzez uczestnictwo w latach 2016-2018 w różnorodnych spotkaniach w powiatach informowali o możliwości finansowania działań w ramach Osi Priorytetowej 11, upowszechniając innowacyjne metody pracy z klientem i rodziną zwłaszcza w planowanych konkursach dot. usług społecznych dla rodzin.

W 2018 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego pełniący funkcję Instytucji Zarządzającej dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, ogłosił 2 nabory wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 11.2 Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, Poddziałania 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym. W ramach projektów możliwa jest realizacja usług społecznych na rzecz rodzin, takich jak np.:

- Wsparcie w rozwiązywaniu problemów rodzinnych za pomocą metod bazujących na wykorzystaniu potencjału i zasobów tkwiących w rodzinie m.in. poprzez zastosowanie Konferencji Grupy Rodzinnej, czy Terapii skierowanej na rozwiązania, mediacji;
- Wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo wychowawczych, zmierzające do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa (udział w zajęciach edukacyjnych/warsztatach/ poradnictwie, m.in. szkoła dla rodziców, zajęcia z wychowania bez przemocy, poradnictwo w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, edukacja w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi tj. starszymi czy niepełnosprawnymi, edukacja przyszłych rodziców);

- Wzmacnianie środowiskowych form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. asystenta rodziny, konsultant rodziny, rodziny wspierające, lokalne grupy wsparcia rodzin, mediator, itp.);
- Wspieranie funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej oraz usamodzielniania się osób objętych pieczą zastępczą, z uwzględnieniem sytuacji problemowej, jak również podejmowanie działań na rzecz zapobiegania umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienia dzieciom będących w pieczy zastępczej powrotu do rodzin biologicznych, (m.in. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej).

2. Szkolenie kadry w zakresie innowacyjnych metod pracy z rodziną

Projekt „Dla rodziny” – ma za zadanie doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej i został przygotowany w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby szkoleniowe przedstawicieli jednostek systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz ich otoczenia instytucjonalnego w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy z dnia 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obejmuje swoim zasięgiem województwa: lubuskie, pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie.

Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny z siedzibą w Szczecinie, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014 - 2020, Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Celem projektu jest podniesienie kompetencji przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz służb zaangażowanych w realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

W ramach ww. projektu w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2018 odbyło się 9 szkoleń.

W ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Samorząd Województwa co roku przyznawał dotację na zadanie pn. „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko – Mazurskim”. Z dofinansowania szkoleń

podnoszących kwalifikacje korzystały także osoby zajmujące się leczeniem uzależnień od innych środków psychoaktywnych.⁶

Realizując ustawowe zadania z zakresu pomocy społecznej określone w art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2018r. poz. 1508 ze zm.) dotyczące organizowania szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zorganizował w 2018 roku 2 szkolenia dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej pt. „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”. Celem szkoleń realizowanych w formie warsztatów było zapoznanie uczestników z podstawowymi zasadami TSR, nabycie umiejętności związanych z formowaniem celu pracy z klientem, skalowaniem (techniką TSR), rodzajami relacji pomocowych, prezentacja sesji terapeutycznej, analiza doświadczeń międzysesyjnych. W dwóch trzydniowych szkoleniach uczestniczyło łącznie 50 osób (pracownicy: ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, środowiskowych domów samopomocy, domów pomocy społecznej).

3. Promocja i upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie wspierania rodziny

Działania, które przyniosły najlepsze efekty w zakresie wspierania rodziny, w tym dobre przykłady realizowanych projektów w ramach RPO WiM 2014-2020 były systematycznie promowane na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie: www.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA.

Innowacyjne i skuteczne rozwiązania w pracy z rodziną były także propagowane w trakcie różnego rodzaju konferencji, seminariów i spotkań organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, m.in. w trakcie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny oraz w Biuletynie Rady ds. Rodzin.

Dane ankietowe uzyskane z OPS i PCPR w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu *Programu* wskazują, iż jednostki te miały wiele pozytywnych doświadczeń w zakresie dobrych praktyk na płaszczyźnie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny.

Ciekawy przykład współpracy w zakresie promocji rodziny i rodzicielstwa zastępczego przedstawiło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach, które wzorem lat ubiegłych prowadziło kampanię na rzecz poszukiwania rodzin zastępczych. Informacje i plakaty rozmieszczane były

---

⁶ Sprawozdanie z realizacji w 2018 roku „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018 – 2022”, dz. cyt. str. 9.

w ośrodkach pomocy społecznej, ośrodkach zdrowia, szkołach, urzędach, sklepach, kościołach funkcjonujących na terenie powiatu bartoszyckiego. Współpracowano również z lokalnymi mediami: gazetą, telewizją, Facebook. W trzech miastach powiatu Powiatowe Centrum wraz z Urzędami Miejskimi współorganizowało Dni Rodziny. Pracownicy centrum utrzymywali stały kontakt z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi ośrodków pomocy społecznej, pedagogami szkolnymi, nauczycielami, specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznej, sądami, kuratorami sądowymi, policją w celu omówienia, analizowania i podejmowania wspólnych działań na rzecz wspierania rodzin zastępczych.

Według informacji uzyskanych z ankiet w zakresie wspierania rodziny w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu Programu, PCPR w Braniewie wskazał na bardzo dobrą współpracę instytucji z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej. Współpraca polega na wymianie informacji, doświadczeń, podejmowaniu spójnych działań na rzecz dziecka i rodziny.

Kolejnym przykładem dobrej praktyki jest PCPR w Elblągu, który w 2018 r. współpracował z organizacjami pozarządowymi, a w szczególności ze Stowarzyszeniem "Daj Nadzieję" z siedzibą w Marwicy oraz "Stowarzyszeniem Rodzicielstwa Zastępczego". PCPR organizował szkolenia dla rodzin zastępczych oraz podejmował działania na rzecz organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej. W 2018 r. przy współudziale ww. organizacji zorganizowano w Marwicy uroczystość z okazji dnia dziecka pod nazwą "Uczta dla Rodzin". Ponadto w okresie od 21.09 - 31.12.2018 roku PCPR podjął współpracę z Polskim Towarzystwem Psychologicznym w Olsztynie. Efektem podjętej współpracy było funkcjonowanie na terenie Powiatu Elbląskiego "Mobilnego Punktu Pierwszej Pomocy Psychologicznej w Sytuacjach Indywidualnych, Mnogich i Masowych Wydarzeń Traumatycznych". Członkowie ww. Punktu (psychologowie z terenu powiatu elbląskiego oraz olsztyńskiego) pomagają osobom potrzebującym wsparcia.

Następnym przykładem „dobrych praktyk” w zakresie wspierania rodziny są jednostki, które organizowały wypoczynek letni i zimowy dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej. Na bieżąco prowadzona jest współpraca z OPS, szczególnie z asystentami rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy w celu powrotu dziecka pod opiekę rodziny naturalnej, bądź uregulowania sytuacji prawnej dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. OPS/PCPR prowadzą dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach, pomagają w organizacji paczek świątecznych dla najuboższych rodzin.

Kolejny ciekawy przykład współpracy w zakresie promocji rodziny i rodzicielstwa zastępczego przedstawiło PCPR w Giżycku, które ściśle współpracuje, z m.in. poradniami terapii uzależnień, Poradniami Pedagogiczno – Psychologicznymi, jednostkami służby zdrowia, Ośrodkiem Wczesnej Interwencji

oraz innymi podmiotami publicznymi i organizacjami pozarządowymi. Ponadto PCPR w Giżycku organizuje szkolenia, na które zapraszani są między innymi przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, pedagodzy szkolni, wychowawcy z placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

4. Organizowanie seminariów, konferencji w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

W 2018 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął działania w celu organizacji seminarium z sędziami sądów okręgowych oraz rejonowych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, jednakże seminarium z przyczyn technicznych nie odbyło się.

Dane ankietowe uzyskane z OPS i PCPR w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu Programu wskazują, iż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu w 2018 r. zorganizował seminarium „Budowanie kompleksowego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną – współpraca organizatorów pieczy zastępczej, sądów, policji, szkół...”. Na ww. seminarium omówiono pracę sądów w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności dotyczących rodzin zastępczych. Następnie omówiono jak zaburzenia dzieci i młodzieży wpływają na proces wychowawczy. Poruszono również temat szczepienia dzieci – czy warto szczepić. Na seminarium w formie warsztatów analizowane były zachowania dzieci i dorosłych podczas interwencji w sytuacji zagrożenia dobra dziecka.

30 maja 2018 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Olsztynie oraz Wyższą Szkołą Pedagogiczną im. J. Korczaka w Olsztynie przy wsparciu organizacyjnym powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego zorganizował III Seminarium z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

5. Wyróżnianie samorządów za kompleksowe podejście do pracy z rodziną

Już od 2001 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dziękuje pracownikom pomocy i integracji społecznej, a także aktywnym liderom organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego za ich pracę, przyznając *Nagrody i Wyróżnienia Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie pomocy i integracji społecznej.*

Ideą inicjatywy jest promocja nowoczesnych oraz twórczych rozwiązań w dziedzinie pomocy i integracji społecznej, w szczególności za: działania w zakresie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom, prowadzącej do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie; wspieranie społecznej

i zawodowej aktywności w zaspokajaniu potrzeb życiowych rodzin; wypracowywanie i wdrażanie innowacyjnych metod pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym; aktywizację społeczności lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, w tym organizowanie przedsięwzięć mających na celu integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze środowiskiem lokalnym; inicjowanie i wdrażanie programów służących zapobieganiu problemom społecznym, w tym m.in. na rzecz wsparcia rodzin, aktywizacji osób starszych, wyrównywania szans edukacyjnych i zawodowych młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób bezrobotnych, rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy, wychodzenia z bezdomności; realizowanie projektów integracji społecznej skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; wspieranie działalności sektora ekonomii społecznej; wdrażanie kompleksowych, nowatorskich rozwiązań we współpracy wielu podmiotów w dziedzinie pomocy i integracji społecznej oraz wyjątkowo kreatywną postawę i zaangażowanie w realizowaniu zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej.

W 2018 r. nagrody otrzymali w zakresie wspierania rodzin:

1. Danuta Bill – Dyrektor Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo Wychowawczej im. Janusza Korczaka w Bartoszczach;
2. Jolanta Chabowska – Specjalista pracy socjalnej w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mikołajkach;
3. Irena Kondrat – Kierownik Sekcji pomocy środowiskowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Biskupcu

Wyróżnienia zostały przyznane następującym osobom:

1. Ewa Kowerzanow-Luto – Prezes Stowarzyszenia Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10” w Olsztynie.

6. Uświadamianie samorządom korzyści społecznych i ekonomicznych wynikających ze wspierania rodziny biologicznej

Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022 duży nacisk kładzie na działania wspomagające rodzinę w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające rozwiązywać je we wczesnym okresie ich pojawiania się.

Również w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w obszarze PI 9iv - Ułatwienie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych zaplanowano wsparcie ukierunkowane na ułatwienie osobom wykluczonym i /lub zagrożonym wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości

usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Od roku 2015 upowszechniane są w województwie przedsięwzięcia, które są wdrażane na rzecz rodzin, mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Istnieje możliwość dostępu do usług społecznych, umożliwiających integrację społeczną oraz aktywizację społeczno-zawodową. Pozwalają wyeliminować dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Szczególnie wsparcie rodziny (np. m. in. poprzez poradnictwo rodzinne, pokrycie kosztów asystenta rodzinnego, koordynatora pieczy zastępczej, skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej dla rodzin) ma pomagać w aktywniejszym udziale w życiu społecznym oraz powrocie na rynek pracy. Ekonomicznymi korzyściami wynikającymi z wdrażania projektów RPO WiM 2014-2020 może być przede wszystkim zmniejszenie się ilości pobieranych świadczeń społecznych i socjalnych. Idąc dalej tym torem można zauważyć pewną zależność: im lepiej funkcjonować będą rodziny w województwie warmińsko-mazurskim, tym mniej dzieci trafi do pieczy zastępczej, co z punktu ekonomicznego jest korzystniejsze dla budżetu państwa.

7. Włączenie otoczenia rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze do działań profilaktycznych i integracyjnych przez samorządy lokalne z wykorzystaniem finansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

1. Projekty w ramach Osi priorytetowej 11 – Działanie 11.1.

Interwencja w ramach Działania 11.1 będzie realizowana poprzez wdrażanie kompleksowych i zindywidualizowanych programów ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej, edukacyjnej czy zdrowotnej. Dzięki zastosowaniu instrumentów aktywnej integracji osoby te zwiększą swoje szanse na przywrócenie możliwości lub zdolności do zatrudnienia.

W ramach tego Działania wspierane będą także usługi, świadczone przez podmioty integracji społecznej, takie jak centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza). Podmioty te świadczą kompleksowe usługi społeczno-zawodowe, osiągając wysoką skuteczność w poprawie sytuacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na rynku pracy.

W 2018 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej podpisał 105 umów w kwocie 100 877 227,54 zł (w tym 11 umów z Jednostkami Samorządu Terytorialnego na łączną kwotę 8 235 783,61 zł). W ramach ww. umów

zaplanowano objąć wsparciem 5 938 osób (w tym 497 osób w ramach projektów JST). Zgodnie ze stanem na koniec roku 2018 wsparciem w ramach projektów objęto 645 osób (w tym 41 osób w ramach projektów JST).

2. Projekty w ramach Osi priorytetowej 11 – Działanie 11.2.

Wsparcie w ramach Działania 11.2 ukierunkowane będzie na ułatwienie osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej i społecznej. W zakresie usług opieki zdrowotnej realizowane będą przedsięwzięcia zmierzające do rozwiązywania problemów wad rozwojowych u dzieci, rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych oraz zapobiegania próchnicy wśród dzieci. Ponadto, z uwagi na wysoką w województwie zachorowalność kobiet na raka szyjki macicy, planuje się podjęcie działań profilaktycznych, zapobiegających zachorowaniu w wieku dorosłym.

W zakresie usług społecznych realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, ukierunkowane przede wszystkim na kształtowanie postaw prospołecznych i odpowiedzialnego rodzicielstwa (np. m.in. poprzez poradnictwo rodzinne, pokrycie kosztów asystenta rodzinnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej dla rodzin, pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych) oraz pomoc w aktywnym udziale w życiu społecznym oraz powrocie na rynek pracy.

W 2018 roku w ramach Działania 11.2 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował 30 projektów na łączną kwotę 20 850 061,97 zł (w tym 9 projektów Jednostek Samorządu Terytorialnego na łączną kwotę 6 728 990,15 zł). Wsparciem w ramach projektów zaplanowano objąć 2 212 osób (w tym 772 osoby w ramach projektów JST). Zgodnie ze stanem na koniec roku 2018 wsparciem w ramach projektów objętych zostało 271 osób.

3. Projekty w ramach Osi priorytetowej 11 – Działanie 11.3.

Wsparcie w ramach Działania 11.3 ukierunkowane będzie na rozwój sektora ekonomii społecznej. W dążeniu do zwiększenia skuteczności polityki regionalnej niezbędne jest tworzenie sprzyjających warunków w zakresie zwiększenia zatrudnienia w sektorze przedsiębiorczości społecznej, która stanowi skuteczny instrument aktywizacji osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Ważne z punktu widzenia rozwoju industrialnego województwa jest wsparcie dotacyjne nowo tworzonych, jak również istniejących podmiotów ekonomii społecznej, tak aby umożliwić im dostosowywanie się do koniunktury gospodarczej regionu.

W ramach tego Działania utrzymana będzie istniejąca sieć Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, świadczących usługi animacyjne, inkubacyjne

i biznesowe, nowym, jak i istniejącym, podmiotom ekonomii społecznej. Powstanie również sieć Inkubatorów Ekonomii Społecznej, które wspierać będą powstające przedsiębiorstwa społeczne, zarówno poprzez usługi doradcze i specjalistyczne, jak i udostępnianie niezbędnej infrastruktury.

Wszelkie działania związane z rozwojem ekonomii społecznej wiążą się również z koniecznością wzmocnienia infrastruktury podmiotów ekonomii społecznej (m.in. zakupu niezbędnego sprzętu, dostosowania lokali do potrzeb inkubatorów).

W ramach Działania 11.3 możliwe było realizowanie projektów ukierunkowanych na wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia. W 2018 r. nie były zawarte nowe umowy (kontynuacja realizacji umów zawartych w poprzednich latach)⁷.

8. Inicjowanie tworzenia sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz rodziny w środowisku lokalnym

Na podstawie danych uzyskanych z ankiet w ramach monitoringu Programu przeprowadzonych wśród OPS województwa warmińsko-mazurskiego (98 odpowiedzi OPS) wynika, że najczęściej wskazywanymi podmiotami i specjalistami, z którymi współpracowały jednostki pomocy społecznej w roku 2018 były: powiatowe centra pomocy rodzinie, inne ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, przedszkola, sądy, policja, związek harcerstwa polskiego, zespół opieki zdrowotnej, zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki kultury, pedagog szkolny oraz kuratorzy sądowi. Ośrodki pomocy społecznej nawiązały również współpracę z Kuratorium Oświaty, poradniami terapii uzależnień, Ośrodkiem Wczesnej Interwencji, świetlicami środowiskowymi, świetlicami socjoterapeutycznymi, Klubami Integracji Społecznej, Centrami Integracji Społecznej, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, Polskim Czerwonym Krzyżem, Hufcami Pracy, Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego.

Dane z powiatowych centrów pomocy rodzinie w ramach monitoringu Programu (odpowiedzi z 18 PCPR) wykazują, że najczęstszymi podmiotami łączącymi się w partnerstwa były: instytucje oświatowe i zdrowotne, Gminny Punkt Interwencji Kryzysowej Rodziny, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny, stowarzyszenia na rzecz pomocy społecznej.

---

⁷ Szczegółowy opis osi priorytetowej Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn, 7 listopada 2017 r.

9. Monitorowanie zmian zachodzących w środowiskach lokalnych w zakresie reagowania na potrzeby rodzin

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmuje systematyczne działania mające na celu uwrażliwienie środowisk lokalnych na potrzeby rodzin przeżywających problemy/kryzysy.

Na podstawie ankiet z Monitoringu uzyskano dane, z których wynika, że 18 powiatów opracowało 3-letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej. Natomiast w przypadku gmin- 88 (98 odpowiedzi) opracowało 3-letnie gminne programy wspierania rodziny.

W roku 2018 gminne programy wspierania rodziny zostały opracowane przez blisko 78 % wszystkich gmin województwa warmińsko-mazurskiego.

Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych należy do zadań własnych powiatu (art. 180 ust. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Program zostaje przyjęty uchwałą rady powiatu w celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych Ustawą na powiaty oraz pozyskania na nie zewnętrznych środków finansowych.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Tab. 7. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Wyszczególnienie	2018
Liczba osób pracujących z rodziną uczestniczących w szkoleniu w zakresie metod pracy z rodziną*	50

* Wskaźnik dotyczy liczby osób przeszkolonych w zakresie TSR

Cel szczegółowy 5

**Poprawa infrastruktury
oraz wzrost liczby kadry
specjalistycznej podmiotów
wspierających rodzinę
naturalną i zastępczą**

Cel szczegółowy 5

Usługi specjalistyczne świadczone są w jednostkach pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Stan infrastrukturalny wybranych jednostek w latach 2015-2018 prezentuje Tabela poniżej.

Tabela 8. Wybrane instytucje infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2015-2018

L.p.	Rodzaj placówek	2015		2016		2017		2018	
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc
1.	Ośrodki adopcyjne	1+2 filie	-	1+2 filie	-	1+2 filie	-	1+2 filie	-
2.	Placówki świadczące usługi w zakresie interwencji kryzysowej	16	-	17	-	17	-	17	-
3.	Jednostki i punkty poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego*	26	-	24 ↓	-	28 ↑	-	25 ↓	-
4.	Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	6 + 2 filie	115	6	105	6	106	4	57
5.	Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	3	65	3	55	3	55	3	55

Opracowanie na podstawie Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego stan na dzień 31.12.2015 r., 31.12.2016 r., 31.12.2017 r. oraz 31.12.2018 r.

Działania:

1. Inicjowanie działań na rzecz wzrostu liczby zatrudniania specjalistycznej kadry w jednostkach wspierających rodzinę

Dane nt. dynamiki zatrudnienia asystentów rodziny zostały przedstawione w ramach działania 2, I celu szczegółowego *Programu* w niniejszym Raporcie. W 2018 roku większość asystentów rodziny zatrudnionych było na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy (149 osób). Zatrudnienie

asystentów rodziny na umowę o pracę wykazuje tendencję wzrostową od roku wprowadzania Ustawy.

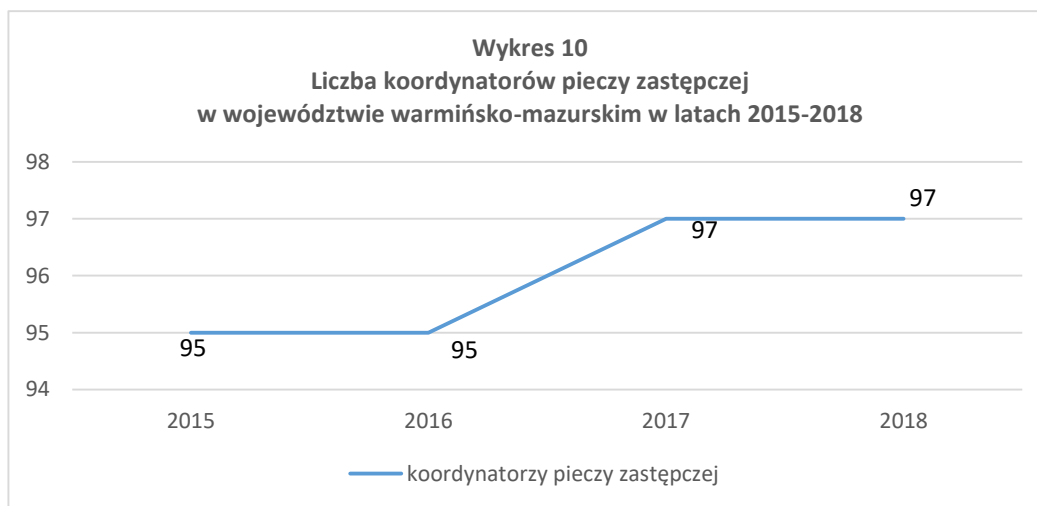
Tabela 9. Dynamika form zatrudnienia asystentów rodziny w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Zatrudnienie na umowę o pracę	116	127	146	149
Zatrudnienie w ramach umowy o świadczenie usług	90	74	38	22

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r., 01.07.2017 r.-31.12.2017 r. oraz 01.07.2017 r. -31.12.2017 r.

Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka mogą zostać objęci opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Objęcie opieką następuje na wniosek rodziny zastępczej/ prowadzącego rodzinny dom dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniony jest przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na warunkach określonych w Ustawie.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji ich zadań w zakresie sprawowania pieczy zastępczej. Liczba koordynatorów pieczy zastępczej zatrudnianych na zasadach określonych Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w latach 2015 i 2016 wynosiła 95 a w latach 2017 i 2018 - 97.

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r., 01.07.2017 r.- 31.12.2017 r. oraz 01.07.2018 r.- 31.12.2018 r.

Coroczne monitoringi wdrażania *Programu*, pozwoliły na prześledzenie zatrudnienia specjalistów w jednostkach PCPR i OPS. Zatrudnienie specjalistów w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018 prezentuje Tabela poniżej.

Tabela 10. Liczba specjalistów w jednostkach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018

Wyszczególnienie:	2015	2016	2017	2018
Pedagodzy	54	49	44	43
Psycholodzy	93	87	69	70
Terapeuci	49	46	45	50
Inni	49	48	132	149

Źródło: Dane w latach 2015-2016 na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2015 i 2016 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017. Dane w roku 2017 na podstawie ankiet Monitoringu wdrażania w roku 2017 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017. Dane w roku 2018 na podstawie ankiet Monitoringu wdrażania w roku 2018 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022.

Powyższe dane wskazują na ograniczony dostęp do specjalistów działających w zakresie wspierania rodziny.

Usługi specjalistyczne świadczone są w jednostkach pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

W roku 2018 na spotkaniach informacyjnych w ramach RPO WiM 2014-2020, wskazywano na potrzebę finansowania w zakresie zatrudnienia specjalistycznej kadry wspierającej rodzinę i dziecko.

2. Uświadamianie potrzeby systematycznego podnoszenia kwalifikacji kadry instytucji wspierających rodziny (studia podyplomowe, szkolenia, kursy, warsztaty)

Organizowanie szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej określa art. 21 pkt 2 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zorganizował w 2018 roku 8 szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej (ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy, placówek opiekuńczo - wychowawczych). Sześć szkoleń odbyło się w formie szkoleń

trzydniowych, jedno w formie szkolenia dwudniowego oraz jedno było szkoleniem jednodniowym.

Przeszkolono łącznie 392 osoby (na podstawie znajdujących się w dokumentacji szkoleniowej list obecności).

Tabela 11. Wybrane szkolenia dla kadry pomocy społecznej zrealizowane w 2018 roku:

Rok	Temat szkolenia	Liczba uczestników
2018	„Praca z trudnym klientem - elementy superwizji w pracy socjalnej, w tym m.in.: analiza problemów, źródła satysfakcji z pracy i jej brak, metody relaksacji, praca z przypadkiem indywidualnym”.	46
	„Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”	50
	„Szkolenie dla kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego”.	96

Dane: Sprawozdanie z realizacji szkoleń dla kadry jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko –Mazurskiego w Olsztynie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku.

Na podstawie danych uzyskanych z ankiet w ramach monitoringu wdrażania *Programu* za rok 2018 ustalono, że 77 OPS-ów oraz 20 PCPR-ów przeszkoliło swoich pracowników w zakresie pracy z rodziną.

3. Inicjowanie poprawy warunków infrastrukturalnych umożliwiających odpowiednią jakość udzielanych usług

W 2018 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego pełniący funkcję Instytucji Zarządzającej dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 Infrastruktura socjalna. Konkurs rozpoczął się 29 czerwca 2018 r. (wnioski można było składać do 28 września 2018 r.). Dane dotyczące rozstrzygnięcia naboru zostaną zaprezentowane w raporcie z wdrażania Programu w 2019 r.

W ramach przedmiotowego konkursu mogły zostać dofinansowane m.in.: inwestycje w infrastrukturę (z wyłączeniem budowy nowych obiektów) podmiotów świadczących usługi z zakresu aktywizacji dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa (np. centra aktywności lokalnej, świetlice środowiskowe, młodzieżowe kluby integracji społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki opiekuńczo-terapeutyczne), sprzyjających zmianom zachowań społecznych – wraz z wyposażeniem.

4. Inicjowanie tworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistycznej i w formie pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę

W ramach wsparcia rodziny ustawodawca przewidział również działania skierowane do dziecka. Może ono zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, bądź też podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

W latach 2015-2018 w województwie warmińsko-mazurskim nieprzerwanie istniały placówki wsparcia dziennego w postaci: świetlic środowiskowych, świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych.

Poniżej w Tabeli przedstawiono zestawienie obrazujące szczegółowo liczbę świetlic środowiskowych oraz terapeutycznych i socjoterapeutycznych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018.

Tabela 12. Wybrane placówki wsparcia dziennego w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2018

Rok	Świetlice środowiskowe		Świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne	
	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc
2015	74	2449	20	654
2016	67 ↓	1699	20	666
2017	74 ↑	2351	20	643
2018	67 ↓	2112	17 ↓	569

Dane: Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego stan na dzień 31.12.2015 r., 31.12.2016 r., 31.12.2017 r. oraz 31.12.2018 r.

Liczba miejsc w świetlicach środowiskowych w 2015 roku wynosiła 2449. W 2016 roku odnotowano spadek liczby świetlic środowiskowych (w stosunku do roku poprzedniego). Liczba świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych utrzymała się na tym samym poziomie do roku 2017.

W 2018 r. było 67 świetlic środowiskowych, a co za tym idzie zmalała liczba miejsc w tych placówkach o 239, w porównaniu do 2017 r. W przypadku drugiego typu świetlic zmalała liczba placówek w 2018 r. w porównaniu do roku 2017 co za tym idzie, spadła liczba miejsc o 74.

Raport z monitoringu wdrażania w latach 2017-2018 Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017 – 2021 wskazuje na zbyt małą liczbę placówek wsparcia dziennego i miejsc aktywizacji dzieci i młodzieży w formach pozaszkolnych. Należałoby inicjować działania na rzecz tworzenia placówek wsparcia dziennego i miejsc aktywizacji dzieci i młodzieży poprzez

tworzenie świetlic środowiskowych o bardzo atrakcyjnych i nowoczesnych programach społeczno-edukacyjnych sprzyjających rozwojowi zainteresowań dzieci i młodzieży.

5. Upowszechnianie informacji na temat możliwych do osiągnięcia efektów dzięki zleceniu przez samorządy zadań z zakresu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej podmiotom niepublicznym

W 2018 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zlecił organizacjom pozarządowym następujące zadania:

- Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA” – oddział w Olsztynie wydanie dwóch numerów biuletynu promującego działania w ramach XX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, tj. biuletynu inauguracyjnego i biuletynu podsumowującego XX Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny,
- Fundacja Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna - organizacja konferencji upowszechniającej dobre praktyki w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która odbyła się na terenie powiatu nowomiejskiego. Fundacja również przeprowadziła kampanię edukacyjno-informacyjną poświęconą przeciwdziałania przemocy wobec kobiet w dniach 1 listopada – 10 grudnia”,
- Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION z Bartoszyca - organizacja szkolenia „Terapia skoncentrowana na Rozwiązaniach TSR w pracy z osobą niepełnosprawną i rodziną” dla kadr i rodziców osób z niepełnosprawnością.

Natomiast samorządy lokalne gmin i powiatów zleciły organizacjom pozarządowym następujące zadania:

- MOPS Szczytno: Stowarzyszenie "Uczeń" w Szczytnie - Organizacja wypoczynku z programem terapeutycznym dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania; Stowarzyszenie Humanitarne "Dar Serca":
  - a) Organizacja wypoczynku z programem terapeutycznym dla dzieci i młodzieży poza miejscem zamieszkania
  - b) prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej jako placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym dożywianie oraz prowadzenie zajęć opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych
  - c) organizacja XV Przeglądu Młodych Talentów „Szczęście jest kobietą”;
- MOPS Bartoszyce: w roku 2018 gmina zleciła realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych Zarządowi Rejonowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej oraz Kole Rejonowego Polskiego Czerwonego Krzyża. Z tej formy wsparcia skorzystała jedna rodzina, która została objęta wsparciem asystenta rodziny. Zakres usług obejmował

pomoc w sprawowaniu właściwej opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem (pielęgnacja, wyjścia na spacer).

6. Systematyczne aktualizowanie bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w roku 2018, podobnie jak w latach ubiegłych przeprowadził inwentaryzację infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego. Infrastruktura pomocy społecznej umieszczona jest na stronie internetowej <https://warmia.mazury.pl/polityka-spoeczna/pomoc-i-integracja-spoeczna/3785-infrastruktura-pomocy-spoecznej-stan-na-31-grudnia-2018-roku>. Zawiera ona wykaz instytucji, placówek i organizacji pozarządowych świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, tj.:

- ✓ Domy pomocy społecznej
- ✓ Liczba miejsc w domach pomocy społecznej z uwzględnieniem typu domu
- ✓ Rodzinne domy pomocy
- ✓ Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym
- ✓ Ośrodki adopcyjne
- ✓ Ośrodki interwencji kryzysowej
- ✓ Placówki poradnictwa specjalistycznego
- ✓ Mieszkania chronione
- ✓ Mieszkania chronione treningowe
- ✓ Ponadgminne środowiskowe domy samopomocy
- ✓ Gminne środowiskowe domy samopomocy
- ✓ Dzielne domy pomocy
- ✓ Domy dla matek
- ✓ Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze
- ✓ Ogniska wychowawcze
- ✓ Ośrodki wsparcia dziennego
- ✓ Świetlice środowiskowe
- ✓ Świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne
- ✓ Praca podwórkowa
- ✓ Specjalistyczne ośrodki dla ofiar przemocy

7. Systematyczne badanie potrzeb w zakresie uruchomienia w województwie warmińsko-mazurskim regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego

Zgodnie z art. 183 pkt. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych samorządu województwa należy m.in. prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna zapewnia pieczę zastępczą dzieciom wymagającym szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia, wymagający stosowania zarazem specjalistycznej opieki i rehabilitacji, nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej w tym samym czasie może zostać umieszczonych nie więcej niż 30 dzieci. W szczególnych przypadkach wojewoda może zezwolić na umieszczenie większej liczby dzieci, nie większej jednak niż 45. Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna jest nadzorowana przez wojewodę.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej od 2012 r. podejmuje działania na rzecz zdiagnozowania potrzeby uruchomienia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. W roku 2015 podjęto działania w celu utworzenia placówki w województwie, jednak nie uzyskano wsparcia ze strony Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W latach 2015-2018 rokrocznie zwracano się z prośbą, do powiatowych centrów pomocy rodzinie, o dane na temat liczby oraz stanu zdrowia dzieci wymagających umieszczenia w przedmiotowej placówce.

W 2017 r. 8 jednostek województwa warmińsko-mazurskiego zgłosiło potrzebę umieszczenia w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej 22 dzieci. Ze względu na okoliczności dot. małych dzieci wskazane przez jednostki zgłaszające, tj. stan zdrowia oraz rodzaj wymaganej opieki, do placówki kwalifikują się wszystkie zgłoszone dzieci. Co roku ROPS omawia wyniki monitoringu z przedstawicielami PCPR-ów z naszego województwa. Dyrektorzy PCPR-ów wykazywali pozytywny stosunek do utworzenia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej w województwie warmińsko-mazurskim. Dotychczasowe analizy potrzeb przeprowadzone w regionie wskazują na potrzebę utworzenia mniejszej placówki, do 20 osób. Na początku 2018 r. ROPS przeprowadził rozmowy ze Skarbnikiem Województwa, Departamentem Prawnym i Marszałkiem Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie uruchomienia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

W maju 2018 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zwrócił się do wszystkich starostów z prośbą o ponowne przeanalizowanie w powiecie sytuacji dzieci, które wymagają umieszczenia w specjalistycznej placówce.

Z uzyskanych deklaracji ze wszystkich powiatów województwa warmińsko-mazurskiego wynika, iż tylko 4 powiaty (kętrzyński, mągowski, szczycieński oraz m. Olsztyn) zgłosiły potrzebę umieszczenia łącznie sześciorga dzieci w regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej.

W związku z niewielką liczbą dzieci, które aktualnie wymagają wsparcia w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej pojawia się zagrożenie spowodowane brakiem zapewnienia ciągłości wykorzystywania miejsc w potencjalnie utworzonej jednostce.

W związku z powyższym, przy obecnie niestabilnej sytuacji, brak było pełnego uzasadnienia dla podjęcia decyzji o utworzeniu placówki w województwie warmińsko-mazurskim w 2019 r. Jednakże Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie w dalszym ciągu będzie monitorował potrzebę uruchomienia placówki w regionie.

8. Wzmacnianie środowiskowych form wsparcia rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze w oparciu o finansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

Promowane konkursy w ramach wspomnianego Poddziałania 11.2.3 Osi Priorytetowej 11 RPO WiM 2014-2020, przewidywały również możliwość finansowania środowiskowych form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym m.in. funkcji asystenta rodziny, konsultanta rodziny, rodzin wspierających, itp.

W 2018 roku w ramach Działania 11.2, w tym Poddziałanie 11.2.3 Osi Priorytetowej 11 RPO WiM 2014-2020 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował 30 projektów na łączną kwotę 20 850 061,97 zł (w tym 9 projektów Jednostek Samorządu Terytorialnego na łączną kwotę 6 728 990,15 zł). Zgodnie ze stanem na koniec roku 2018 wsparciem w ramach projektów objętych zostało 271 osób.

Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Rolą rodziny wspierającej we współpracy z asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym jest pomoc rodzinie przeżywającej kryzys w przewyciężeniu trudności i pomoc w powrocie do prawidłowego funkcjonowania. W latach 2015-2018 w województwie warmińsko-mazurskim nie odnotowano rodzin wspierających.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5
Tab. 13 Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Liczba projektów finansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 skierowanych na utworzenie nowych podmiotów wspierających rodzinę na poziomie gmin i powiatów	-	0	0	1
Liczba samorządów, które zleciły realizację zadań własnych w zakresie wspierania rodziny podmiotom niepublicznym*	-	-	-	9
Liczba instytucji i placówek świadczących pomoc i wsparcie rodzinom	52	51	55	50

* Wskaźnik monitorowany od 2018 r.

III. Zakończenie

Efektym działań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawionych w niniejszym Raporcie ma być stworzenie takich mechanizmów wsparcia rodziny, które przyczynią się do zmniejszenia liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej (praca z rodziną naturalną), a - w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej- do zapewnienia jak najbardziej profesjonalnego wsparcia dziecka, rodziców zastępczych oraz rodziny biologicznej w celu szybkiego powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Wnioski wynikające z monitoringu ww. Programu dotyczące głównie przyczyn umieszczania dziecka w pieczy zastępczej oraz liczby dzieci powracających z pieczy do rodzin naturalnych, w sposób jednoznaczny wskazują na potrzebę podejmowania działań również mających na celu pracę z rodziną naturalną w sytuacji umieszczenia go w pieczy zastępczej. Nawiązując do ww. rozwiązań, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego czynił wiele starań w roku 2018, aby w ramach realizowanego *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022* oraz pozostałych programów i projektów, podejmowane były działania zarówno nakierowane na wsparcie rodziny biologicznej, jak i rozwoju systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim. Wszelkie działania uwzględniają podstawowe założenie Ustawy- umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba że jego dobro wymaga niezwłocznego zapewnienia mu opieki.

IV. Wnioski i rekomendacje

Załącznik do Raportu.

Bibliografia:

Materiały ROPS

1. Raport z monitoringu wdrażania w roku 2016 *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022*
2. Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2018 dla województwa warmińsko-mazurskiego
3. Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na dzień 31.12.2018 r.
4. Monitoring zapotrzebowania na uruchomienie placówki opiekuńczo-terapeutycznej w roku 2018

Materiały W-MOA

1. Sprawozdanie z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2018 roku, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 9/97/19/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2019 r.

Materiały Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

1. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w latach 2015-2018
2. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w latach 2015-2018

Inne

1. Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa warmińsko-mazurskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Olsztyn, grudzień 2018 r.

**Wnioski i rekomendacje wynikające z raportu z monitoringu wdrażania w 2018 r.
 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2022”**

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia
1.	Spadek liczby zatrudnionych asystentów rodziny	Należy inicjować działania zmierzające do wzrostu liczby zatrudnionych asystentów rodziny.	- Jednostki samorządu terytorialnego w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej	Przekazywanie informacji o korzyściach wynikających z pracy asystenta rodziny, przy jednoczesnym informowaniu o możliwości zatrudnienia asystentów rodziny w projektach realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Informowanie o możliwości nabywania bądź uzupełniania niezbędnych kwalifikacji do pracy jako asystent rodziny.
2.	Dotychczas brak w województwie warmińsko-mazurskim rodzin wspierających	Należy inicjować działania na rzecz rozwoju tych form wsparcia. Promowanie roli i korzyści z zatrudnienia rodzin wspierających w gminach.	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	Upowszechnianie informacji o możliwości korzystania ze środków RPO WiM na lata 2014-2020 na włączanie aktywnych rodzin w proces wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3.	Spadek liczby jednostek specjalistycznego poradnictwa w województwie warmińsko-mazurskim	Inicjowanie działań na rzecz tworzenia poradni specjalistycznych na poziomie powiatu i gminy.	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Jednostki samorządu terytorialnego w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz placówki oświatowe	Organizacja spotkań, na których upowszechniana będzie informacja o możliwości rozwoju poradnictwa specjalistycznego na poziomie powiatu m.in. z wykorzystaniem środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

			- Organizacje pozarządowe	
4.	Spadek liczby rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim	Należy podjąć intensywniejsze działania na rzecz pozyskiwania nowych kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe	- PCPR	Promocje idei rodzicielstwa zastępczego poprzez włączanie w działania społeczności lokalnej, środowisko rodzin zastępczych oraz organizacji pozarządowych.
5.	Spadek liczby dzieci do 18 r. ż. powracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	Należy podjąć sprawniejsze działania na rzecz wychodzenia dzieci z pieczy zastępczej, w tym mające na celu umożliwienie powrotu dzieci do rodzin naturalnych	- Samorządy gmin - Samorządy powiatów	Intensywna praca z rodzicami biologicznymi, wzmocnienie ciągłości pracy asystentów rodziny z rodziną biologiczną borykającą się z trudnościami wychowawczymi.
6.	Spadek liczby dzieci przysposobionych	Należy podjąć działania promujące adopcję	- Samorząd Województwa - Samorządy gmin - Samorządy powiatów - Organizacje pozarządowe - Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny.	Promocja idei adopcji podczas spotkań, konferencji odbywających się o tematyce rodzinnej. Jednocześnie należy wzmocnić metody współpracy pomiędzy Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, Sądami oraz Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Adopcyjnym.
7.	Mała liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego i rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.	Należy wzmocnić formy wsparcia dla dzieci trafiających do pieczy zastępczej w czasie trwania sytuacji kryzysowej w rodzinie.	- Samorząd Województwa - Samorządy gmin - Samorządy powiatów	Podejmowanie działań na rzecz promocji tworzenia rodzin zastępczych zawodowych.
8.	Brak placówek opiekuńczo-wychowawczych typu specjalistyczno-terapeutycznego oraz regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.	Należy monitorować potrzebę uruchomienia w województwie warmińsko-mazurskim placówek dla dzieci wymagających szczególnej opieki.	- Samorząd Województwa - Samorządy gmin - Samorządy powiatów	Zbadanie potrzeb dotyczących utworzenia placówek opiekuńczo-terapeutycznych.